

Mødet den 31. Marts 1910.

Fraværende: Borgmesteren og Harald Jensen.

1. (J. Nr. 533—1909). Skrivelse fra Ministeriet for Handel og Søfart angaaende Ansættelse af **Forhandlere af Justervæsenets Veje- og Maaleredskaber**. (Se B Side 226).

Budgetudvalgets Indstilling om, at man intet har at erindre imod, at den hidtilværende Ordning forbliver uforandret, vedtoges.

2. (J. Nr. 541—1909). Skrivelse fra et af Telefonabonnenter i Viborg nedsat Udvalg om en Henvendelse til Ministeriet for offentlige Arbejder angaaende den almindelige **Misfornøjelse med »Jydsk Telefon-Aktieselskab«**.

R a h r var klar over, at der nok kunde være Grund til at klage over forskellige Forhold vedrørende Telefonselskabet, men fandt dog ikke, at Byraadet kunde tiltræde den Form for en Klage, som forelaa fra Udvalget i Viborg. Han skulde imidlertid ganske henstille, hvorvidt Byraadet vilde blande sig i Sagen eller lade være.

M o u s t e n troede nok, der var Grund til at klage, men fandt ikke, man kunde slutte sig til Klagen fra Viborg. Han foreslog Sagen henvist til et Udvalg.

Sagen overgik til Budgetudvalget.

3. (J. Nr. 416—1909). Indstilling fra Bestyrelsen for **Christian den Niendes Børnehjem** angaaende Vilkaarene for Pensionering af Hjemmets Forstander.

R a h r oplyste, at Indstillingen gik ud paa at pensionere Forstanderen paa de almindelige Vilkaar for Kommunens Funktionærer.

Indstillingen vedtoges.

4. (J. Nr. 473—1909). Indstilling fra Udvalget for Belysningsvæsenet i Anledning af en Henvendelse fra forskellige tekniske Skoler til Kommunalbestyrelserne angaaende en ny **Eksamensordning for elektriske Installatører**.

S a m u e l s e n udtalte, at den i Lov af 19. April 1907 om Stærkstrømsanlæg forlangte Statsprøve var saa kompliceret, at det vilde blive meget vanskeligt for de fleste Haandværkere at faa den. Ved Loven af 23. Januar 1903 var der vel givet Kommunalbestyrelserne Ret til at foretage Installationsprøver, men disse blev meget forskelligartede paa Grund af Byernes forskellige Krav. Fra tre tekniske Skoler, nemlig Københavns Maskinistskole og Aarhus og Odense tekniske Skoler, forelaa der nu Forslag om ensartede Regler for disse sidste Prøver, som de nævnte Skoler vilde paatage sig at afholde. Udvalget var særdeles glad for en saadan Ordning og anbefalede Byraadet at slutte sig til Tanken.

Indstillingen vedtoges.

5. (J. Nr. 545—1909). Skrivelse fra Skolekommissionen angaaende **Indskrivning til Betalingsskolerne 1. Klasse** i Foraaret 1910, saalydende:

»Som det vil være det ærede Byraad bekendt, blev Forslaget til den ny Skoleplan gennem Skoledirektionen indsendt til Ministeriet i Slutningen af Aaret 1909, efter at det var vedtaget af Byraadet i Mødet 22. Decbr.

Da der saaledes er hengaaet 3 Maaneder siden Indsendelsen, er der formentlig god Grund til at vente, at Ministeriets Approbation snart vil foreligge, i hvert Fald inden det ny Skoleaar 1910—11, der begynder henimod Slutningen af April. — Ganske vist har Ministeriet i Skrivelse af 26. Februar begæret Erklæringer fra Lærerraadene ved de to Betalingsskoler, til hvilke Indskrivningen er foreslaaet standset, samt Skolekommissionens Motivering af de foreslaaede Ændringer; men disse Oplysninger er allerede for hen imod 3 Uger siden kommen Ministeriet i Hænde.

Skolekommissionen er derfor fremdeles af den Anskuelse, at Ministeriets Approbation vil foreligge inden ret længe.

Paa mundtlig Forespørgsel fra en af Overlærerne ved Betalingsskolerne har derfor Kommissionen i sit Møde 11. Marts enstemmig (samtlige Medlemmer til Stede med Undtagelse af Expedient Lehmann) besluttet at svare, at Indskrivning til 1. Betalingsskoleklasse udsættes indtil videre.

Som det fremgaar af vedlagte Skrivelse fra de to Overlærere, har de imidlertid ikke fundet det rigtigt at rette sig efter den Besked, som de har faaet af deres nærmeste Overordnede, men har taget den usædvanlige Beslutning at henvende sig direkte — forbi baade Skolekommissionen og Byraadet — til Skoledirektionen, der — ligeledes direkte — har givet Overlærerne det Svar, at den forventer, at Indskrivningen finder Sted. (Se Overlærernes Skrivelse).

Endskønt nu Direktionens Svar intet indeholder om Tidspunktet for Indskrivningen, og Overlærerne saaledes godt kunde have rettet sig

efter Skolekommissionens Ordre om ikke foreløbig at foretage Indskrivningen, har de dog indrykket Avertissement i Bladene om Indmeldelse og Tidspunktet for Optagelsesprøven.

Idet man bringer dette Forhold til det ærede Byraads Kundskab, skal man tillade sig at henstille, hvad der videre vil være at foretage i den omhandlede Sag, idet Skolekommissionen tilføjer, at den i sit Møde den 11. Marts har besluttet at tage endelig Stilling til Sagen i et nyt Møde den 11. April«.

J a k o b J e n s e n meddelte, at Skrivelsen fra Skolekommissionen nærmest var fremkommet for at gøre Byraadet opmærksom paa, at det syntes, som om enkelte Faktorer gjorde sig al mulig Umage for at komme paa tværs af den Skoleordning, som Byraadet vedtog i December 1909. Da der var gjort forskellige Betragtninger gældende, hvorfor det varede saa længe, inden den da vedtagne Skoleplan blev approberet, skulde han gøre opmærksom paa, at Planen blev indsendt til Skoledirektionen mellem Jul og Nytaar. Direktionen fandt imidlertid, at Planen var saa stort et Værk, at der burde hengaa nogen Tid, inden den gik videre til Ministeriet, til hvilket den da heller ikke kom før den 14. Februar. At den ikke kom til at bero i endnu længere Tid hos Direktionen, skyldtes maaske endog, at Skolekommissionsmedlemmer havde betydet Direktionen, at det var paa høje Tid, at Planen blev indsendt. Kort efter, at Planen var kommet til Ministeriet, kom forskellige herværende Kræfter i Bevægelse, og de to Beta-lingsskolars Overlærere kom i Tanker om, at disse Skolars Lærerraad burde have Planen til Erklæring. Da Planen af Skolekommissionen i Forvejen havde været sendt til de samlede Lærerraads Erklæring,

og da den var en Helhed, der angik alle Skolerne, syntes der ikke at være nogen Grund for de to Skoler til at forlange den tilbage; det eneste, der kunde opnaas, var at forhale Sagen, og de Bestræbelser, der blev gjort for at fremskaffe en Udtalelse, der kunde vise, at Byraadet havde taget en urigtig Beslutning, lykkedes da heller ikke, idet Lærerraadet ved Skolen i Ny Munkegade med 10 Stemmer mod 5 vedtog at udtale, at det ansaa den foreslaaede Ordning for den bedste. Udtalelsen fra Lærerraadet ved Skolen i Christiansgade var ganske vist noget anderledes, men der fandtes dog i den 4 Linier, der tydeligt sagde, at under de nuværende Forhold vilde den af Byraadet vedtagne Ordning maaske nok være den bedste. Derefter blev Skoleplanen atter indsendt til Ministeriet. Imidlertid spurgte Overlærer Arnstrup Skolekommissionen, hvad de to Overlærere havde at gøre med Hensyn til Indskrivning, og fik det Svar fra Kommissionens Formand, at de kunde vente. I sit Møde den 11. Marts vedtog Kommissionen desuden at svare de to Herrer, at de foreløbig intet skulde foretage sig i den Henseende, og at Kommissionen vilde holde Møde om Sagen den 11. April, forudsat at der ikke forinden var kommet Svar fra Ministeriet. Trods dette Svar rettede de to Overlærere en Forespørgsel til Skoledirektionen, der vel ikke paabød at lade Indskrivningen foretage, men dog svarede saaledes, at det var forstaaeligt, om Overlærerne troede sig i Takt med Direktionen, naar de averterede om Indskrivning og Optagelsesprøve. Skoldkommissionen syntes imidlertid, at det var et stift Stykke af Overlærerne at forbigaa den og avertere om Indskrivning trods dens klare Udtalelse, hvorfor Kommissionen ogsaa havde vedtaget at bebrejde dem deres Ad-

færd samt bekendtgøre i Bladene, at den averterede Optagelsesprøve ikke vilde blive afholdt foreløbig. Striden mellem Skolekommissionen og disse to Overlærere var ikke af ny Dato. De Herrer forstod ikke ret at underordne sig som et Led af Skolevæsenet, men syntes at mene, at de ikke skyldte at tage de Hensyn, de burde, til deres nærmeste foresatte. De havde endog gjort Forsøg paa at faa Ret til at afholde Mellemskole- og Realeksamen paa en saadan Maade, at de vilde blive fuldstændig uafhængige af Skolekommission og Byraad. Ved Kommissionens Indgriben var Forsøget mislykkedes; men paa flere Maader havde de Herrer nu drevet det dertil, at Kommissionen ansaa det for bedst offentligt at sige dem, at den ikke mere vilde finde sig i deres Optræden. De to Overlærere maatte og skulde forstaa, at de var et Led af det samlede Hele. — Kommissionen havde altsaa vedtaget at standse Indskrivningen og tage Bestemmelse om denne i et Møde den 11. April, hvis der ikke forinden forelaa Approbation paa Skoleplanen. Kommissionen kunde dog ikke tænke sig Muligheden af, at Ministeriet ikke skulde approbere en saa god Plan, navnlig naar det saa, hvor udmærket Byen havde ordnet sit Skolevæsen, saa Kommissionen følte sig fuldstændig tryk i den Henseende; men selv om Approbationen ikke skulde foreligge til den 11. April, vilde den sikkert indløbe inden den 25., naar det ny Skoleaar begyndte, saa det havde aldeles ingen Hast med at foretage Indskrivningen. Taleren fattede overhovedet ikke, hvorledes de to Overlærere kunde faa i Sinde at foretage Indskrivningen, da Oprettelsen af ny Klasser skulde tillades af Byraadet, der jo ogsaa maatte give de fornødne Bevillinger til Undervisningen. Til Slut meddelte Taleren, at Skole-

udvalget havde drøftet Sagen og vedtaget at indstille til Byraadet at tage Skolekommissionens Skrivelse til Efterretning samt anmode Kommissionen om efter Mødet den 11. April at fremkomme med nærmere Indstilling om Sagen.

Samuel sen vilde for at undgaa yderlig Diskussion oplyse, at Konsejlspræsident Zahle i Gaar i Anledning af Hr. Simonsens Interpellation ved det politiske Møde her i Byen i Lørdags havde meddelt ham, at Sagen var i Orden, og at Kultusministeren var enig med hele Ministeriet om at approbere Skoleplanen i den Skikkelse, hvori den forelaa fra Byraadet. Han havde derefter talt med Kultusministeren, der havde beklaget, at Sagen var blevet forhalet, og meddelte, at Planen vilde blive ekspederet en af de første Dage. Taleren fandt det mærkeligt, at Stiftsprovsten, der havde været til Stede i Skolekommissionen, da det blev vedtaget at udsætte Spørgsmaalet om Indskrivning til efter den 11. April, alligevel var gaaet med til i Skoledirektionen at give Overlærerne Ret til at foretage Indskrivning og nu sagde, at han ikke kunde huske, at han havde været med til Skolekommissionens Vedtagelse, skønt han havde sat sit Navn under den. Stiftsprovsten kom saa godt som aldrig i Kommissionen, saa det var underligt, at han ikke kunde huske en Beslutning, der dog var ret vigtig.

Mikael Johansen beklagede, at Approbationen ikke var kommet noget tidligere, saa denne Historie kunde være undgaaet. Han bemærkede, i Anledning af Hr. Samuelsens Udtalelser, at det i hvert Fald ikke var Skolekommissionen bekendt, at det skulde være Stiftsprovsten, der stod bag ved de to Overlærere. Det var meget rigtigt, at de to Overlærere havde overskredet

deres Kompetence, men Lov var Lov, og Lov skulde holdes, og de kunde jo nok gaa ud fra, at saa længe den ny Skoleplan ikke var approberet, maatte den gamle gælde. Til Overlærernes Undskyldning tjente desuden, at de elskede deres Skoler, og at en stor Del af Byens Borgere stod bag dem. Og alle maatte vel ogsaa erkende, at Betalingskolerne var de bedste Skoler af alle i Aarhus.

L a u r s e n vilde noget beklage, at man ikke ganske stille havde lagt denne Sag hen, da han ikke kunde se, at Byraadet, som jo ikke helt kendte alle Enkeltheder, kunde blande sig i Forhandlinger, der var ført mellem Kommissionen og Overlærerne og mellem disse og Direktionen, og da det havde sine Betænkeligheder at drøfte saa forholdsvis personlige Forhold offentligt. Det syntes ham derfor rigtigst at tage Skrivelsen til Efterretning og derved sige, at den Sag maatte Direktion, Kommission og Overlærere selv se at finde ud af. Fra Hr. Samuelsen var der fremkommet Udtalelser, der næppe var faldet officielt noget Sted, og det skulde man være varsom med. Han vidste godt, at der i Direktionen havde været nogen Meningsforskel om Sagen, men denne var jo nu afgjort, som Byraadet ønskede det, og det øvrige maatte de forskellige Parter selv se at komme ud af, da Kommissionen slet ikke var undergivet Byraadet, men var en med dette sideordnet Institution.

J a k o b J e n s e n kunde ikke indrømme, at Hr. Mikael Johansens Udtalelse om, at Lov skulde holdes, kunde fremdrages i denne Sag, da ingen havde tænkt paa at bryde nogen Lov. Borger-skoleeksamen blev afholdt sidste Gang i 1909, og den var altsaa i Virkeligheden død for 2 Aar

siden, ganske simpelt fordi der ikke kunde holdes Eksamen med de Betalingsskolebørn, der ikke gik over i Mellem-skolen. Der var ganske vist endnu en Smule Forskel paa Borgerskolernes og Betalings-skolernes Undervisningsplaner, men vilde Hr. Johansen gaa med til at ophæve Forskellen, skulde Taleren gerne være med. Han troede ikke, Betalingsskolerne vilde blive synderlig savnet, da kun en Brøkdel af Byens Børn gik i dem og atter kun en Del af disse Skolers Elever overgik til Mellem-skolen, hvortil der meget vel kunde naas fra de almindelige Borgerskoler. Naar Hr. Mikael Johansen gjorde Hr. Samuelson Bebrejdelser for at have blandet Stiftsprovsten ind i Sagen, maatte han gøre opmærksom paa, at Stiftsprovstens Stilling jo klart fremgik af Sagens Akter. Byraadet var den egentlige Leder af Skolen, skønt Kommissionen var den daglige tilsynsførende, saa Byraadet var nødt til at blande sig i Sagen, naar de to Overlærere ikke vilde lyde Kommissionen eller Skoleinspektøren, der paa dennes Vegne førte Tilsynet. Debatten var ogsaa kun fremkommet for at lære de to Overlærere, at det ikke mere kunde gaa paa den gamle Vis. Taleren havde ikke vidst, at Skoleplanen vilde blive approberet en af de nærmeste Dage, men selv om han havde det, var Sagens andre Momenter saaledes, at Sagen burde frem i Byraadet. Stiftsprovsten mødte næsten aldrig i Skolekommissionen, saa han maatte vide, at med det lille Arbejde, han lagde i den, skulde han ikke have Lov at forsinke og forhindre det, Kommissionen udførte.

Simonson mente ligesom Hr. Jakob Jensen, at Sagen vedrørte Byraadet i meget høj Grad. Naar de to Overlærere foretog Skridt, der aabenlyst sigtede til at ignorere de Beslutninger,

der var taget af Skolekommission og Byraad, maatte det betydes dem, at saadant ikke mere kunde gaa, og at det ikke tillodes dem at indføre anarkistiske Tilstande ved de to Skoler. Og Debatten vilde sikkert ikke blive uden Betydning. Betalingsskolerne var et Par hule Tænder i vort Skolevæsen, der maatte trækkes ud. Han kunde ikke tro, at de to Overlærere skulde elske Betalingsskolerne saa højt, at det kunde tjene til Undskyldning for deres Adfærd, eftersom han havde faaet oplyst, at den ene af de to Herrer kun underviste 2 Timer ugentlig i Betalingsskolen, men 16 i Mellemskolen; hvis der var nogen stor Kærlighed til Betalingsskolen til Stede, havde Forholdet vel været omvendt. Han saa saaledes paa Skoledirektionens Skrivelse til Overlærerne, at Direktionen vel udtalte et fromt Ønske om at faa Indskrivning foretaget i Aar, men klogelig afholdt sig fra at give nogen Tilladelse. Skrivelsen udtalte nemlig kun, at Direktionen forventede, at der blev foretaget Indskrivning, men den indeholdt intet positivt for Overlærerne at bygge paa. Han haabede, at Skoleudvalget vilde nægte at betale de Annoncer, som Overlærerne havde ladet indrykke i Bladene. Efter Hr. Samuelsens Oplysning om, at Skoleplanen snart vilde blive approberet, kunde de Forældre, der blev holdt for Nar, takke de to Overlærere derfor.

M i k a e l J o h a n s e n syntes dog, det vilde være noget tarveligt at lade Overlærerne betale Annoncerne, men det maatte Udvalgets Flertal bestemme. En Vedtægt var en Lov, og saa længe den ikke var afløst af en ny, maatte den gælde. Det var ikke Eksaminen, der gav Kundskaberne, men selve Undervisningen, og den var lige god i Betalingsskolerne, selv om Borgerskoleeksamen

var nedlagt. Han havde altid hævdet, at Tiden til at nedlægge Betalingsskolerne først var kommet, naar de almindelige Skoler var hævet til samme Niveau. At Stiftsprovsten ikke mødte saa ofte i Skolekommissionen, kunde vel ligge deri, at han ogsaa var Medlem af Skoledirektionen og derfor ikke vilde bringe sig selv i vanskelig Stilling. Han skulde fuldt ud anerkende Hr. Jakob Jensens store Fortjeneste af Skolevæsenets Udvikling; men Hr. Jakob Jensen maatte heller ikke sige, at Mindretallet nogen Sinde havde sat sig imod denne Udvikling.

L a u r s e n havde ikke, da han for nogle Aar tilbage havde været Medlem af Skolekommissionen, mærket nogen særlig Gnidning mellem de to Overlærere og Skoleinspektøren; om der havde været nogen Uoverensstemmelse i den senere Tid, vidste han ikke. Den foreliggende Sag var næppe naaet saa langt endnu, at den egentlig vedrørte Byraadet, saa Aarsagen til dens Fremkomst i Raadet var vel kun, at man ønskede at sige forskellige Herrer nogle Behageligheder, som der i Øjeblikket ingen Brug var for. Det faktiske var, at der var foregaaet en lille Uregelmæssighed, men det kunde Byraadet ikke rette, og det vilde næppe være klogt at bruge saa skarpe Ord, som sket var, om Forholdet mellem Direktion og Kommission.

J a k o b J e n s e n mente, at Hr. Laursen vilde have været den første til at bebrejde Kommissionen, at Sagen ikke var kommet frem, hvis Optagelsesprøven havde fundet Sted. Taleren var kommet i Kommissionen et Aars Tid senere end Hr. Laursen, som da meget godt kendte Forholdet med disse to Overlærere og meget godt vidste, at de slet ikke respekterede den forrige Skoleinspektør,

der næppe kunde komme i de paagældende Skoler. Den nuværende Inspektør kunde komme der, og det tjente ham til Ære, at Forholdet nu var anderledes. Han havde aldrig bebrejdet Byraadet noget med Hensyn til Skolevæsenets Udvikling, men tvært imod takket for, at det Gang efter Gang var gaaet med til Udvidelserne. Det var rigtigt, at det var Undervisningen, det kom an paa, men de Elever, der blev tilbage i Betalings-skolen og modtog Undervisning i den, stod paa et saa lavt Niveau, at de ikke kunde tage Borger-skoleeksamen.

Simonsen bemærkede, at det ikke kunde nytte Hr. Laursen at søge at slaa denne Sag hen med, at der kun var foregaaet en lille Uregelmæssighed, da det i Virkeligheden var Trods mod Skolekommissionen og Tilsidesættelse af en Beslutning af denne. Kommissionen var Overlærernes foresatte, hvis Ordre de havde at holde sig efterrettelig, og det var ikke for meget, at de fik det at vide, ligesom det heller ikke var for meget, at de selv kom til at betale Annoncerne. Der kunde nævnes Masser af Eksempler paa, hvorledes disse Overlærere, navnlig Hr. Arnstrup, havde optraadt.

Mikael Johansen erindrede, at Hr. Jakob Jensen i sin Tid havde bebrejdet Mindretallet, at det ikke vilde være med til Betalingsskolernes Nedlæggelse. Han vidste ikke, om det var rigtigt, at de Elever, der blev tilbage i Betalingsskolerne, ikke kunde tage Borgerskoleeksamen. Det var Enhedsskolen, Flertallet søgte at naa, og Borgerskoleeksamens Ophævelse var et af de Midler, der var blevet brugt for at komme Betalingsskolen til Livs.

Jakob Jensen havde ikke lagt Betalings-skolen nogen Hindring i Vejen for at afholde Borgerskoleeksamen.

Skoleudvalgets Indstilling vedtoges.

6. (J. Nr. 546—1909). Den foreliggende Indstilling fra Skoleudvalget angaaende Uddeling af **Christian den Niendes Jubilæumslegat** vedtoges.
7. (J. Nr. 540—1909) Efter Forslag fra Lægeforeningen vedtoges det at forny den gældende Ordning med Hensyn til **Kommunelægeforholdene** for 2 Aar.
8. (J. Nr. 536—1909). Ansøgning fra Aarhus Svineslagteri til Justitsministeriet om Godkendelse af at Dyrslæge Pihlkjær foretager **Trikinundersøgelse** overensstemmende med § 7 i Loven af 6. April 1906.
Anbefaledes.
9. (J. Nr. 501—1909). Forslag til Fundats for »**Aarhus Tømrermesterforenings Legat**«.
Anbefaledes.
10. (J. Nr. 537—1909). Regnskabet for **Jens Gjeding Ormslevs Legat** for 1909 gik til Revision.
11. (J. Nr. 22—1909). Den foreliggende **Købekontrakt** med Murermestrene S. P. Rasmussen & R. Rasmusen angaaende en Byggegrund ved Dalgas Avenue godkendtes.

